

משרד החינוך
מינהל פדגוגי
הפיקוח ליישום זכויות התלמיד
בחינת הזכות לפרטיות - כרטיס רב קו

איסוף פרטים אישיים על ילדים ובני נוער בכרטיס הרב קו

טובה בן-ארי

מסירת פרטים אישיים של הילד ומשפחתו שבתמורה לכך ניתן לתלמידים כרטיס לנסיעה מוזלת בתחבורה ציבורית, מה שמקל בטווח הקרוב על הנטל המשפחתי. המסמך מנסה להמחיש את האיסור **לדעתי במסירת פרטים אישיים של התלמיד/ה, כפי שבאים לידי ביטוי באמנות הבינלאומיות ובחוק**. יש בכך **סכנה לשלומם של ילדינו**. כמו כן לדעתי יש לקדם תהליך למידה מעמיק בדבר הידע של זכויות ילדים, **אחריותם וחובותיהם של אנשי ציבור העובדים עם ילדים ולמענם** - כדי שידעו לשמור על זכויות הילדים מחד, **ימנעו** מלמסור פרטים אישיים בקלות ראש, ובכך ימזערו את הסיכונים לפגיעה בהם. כיום, המצב מורה על פגיעה חמורה בפרטיות הילדים ולא ברור שהיא מידתית.

בחינה - פרטיות הילדים בטכנולוגיה חדשה

במדינה דמוקרטית זכויות בסיסיות של אדם ושל ילדים במיוחד, לרבות הזכות לפרטיות, נתפסים כערכים אשר המדינה חייבת להגן עליהם!

הילדים הם הקבוצה הרגישה ביותר והפגיעה ביותר באוכלוסייה. התוכניות החינוכיות שלנו מחנכות את כלל הילדים והנוער לשמור על פרטיותם. אין כל הצדקה ליצירת מאגר מידע על קטנים בחברה מסחרית. "בעיצוב האינטרס של הקטין מעמידים אנו עצמנו במקומו, ומגופו הקטן משקיפים אנו על העולם ועושים ליצירת האינטרסים שלו", השופט חשין. החוק להגנת הפרטיות קובע "שימוש בשמו של אדם ולמטרות מסחריות וגם פרסום אשר יש בו כדי לבזותו או להשפילו מהווים פגיעה בפרטיות".

אין כל לגיטימיות בדרישת חברה מסחרית לפרטיותם האישיים של הילדים ונוער, "ילד לא יאה נתון להתערבות שרירותית או בלתי חוקית בפרטיותו, משפחתו" סעיף 16 באמנת זכויות הילד. מסך האלמוניות לכאורה של הילד/ה חייב להישמר בעת הנפקת כרטיס הנחה להסעה ציבורית, ואין הדעת מתקבלת על היותו חשוף בכל פרטיו ותנועותיו לחברה מסחרית או משרד ממשלתי זה או אחר, צנעת חייו חייבת להישמר. הזכות לצנעת הפרט, שמירת מידע אישי, מידע פרטי של אדם, הינן מופעה של זכות יסודית מובהקת, ומורה במפורש החוק להגנת הפרטיות מ-1981. כמצוות חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, הפגיעה בזכות לפרטיות אם וכאשר מופרת חייבת להיות לתכלית ראויה בשם המדינה. "כל אדם זכאי להגנה על חייו, על גופו ועל כבודו... כל אדם זכאי לפרטיות ולצנעת חייו...". כמו כן ניתן למצוא תימוכין גם באמנה הבינלאומית בדבר זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות, 1991, בסעיף 5: אין באמנה זו דבר אשר ניתן לפרשו כמורה על המדינה **לעסוק בפעילות או לבצע מעשה אשר תכליתם הכחדתן של זכויות או חירויות שהוכרו באמנה זו... לא תותר הגבלה או גריעה לגבי זכויות יסוד של האדם במוכרות או קיימות בכל ארץ...** "עלינו לחנך צרכנים ועסקים על זכויותיהם ואחריות על פי חוק.

המחוקק השאיר את הזכות לפרטיות הילד/ה בידי ההורים (מלבד קטיגוריות מסוימות המצויות בחוק הנוער סעיף 24 ואינן שייכות לדיון זה). הסמכות היחידה היכולה להוות את "האח הגדול" עומדת כחובותיהם של ההורים בלבד, **ביכולת הסכמה מודעת**. נראה לכאורה **שלהורים לא הועבר המידע במלואו בדבר הסכנות במסירת פרטיהם האישיים של ילדיהם, לרבות המעקב אחר כל תנועותיהם, מה שפסול מעיקרו**. פעולת מעקב נסתר על-ידי גורמים מסחריים או לא רלוונטיים לחיי הילד/ה נתפסת כפוגעת יותר בפרטיות הילדים

המשרד: רחוב השלושה 2ת"א, מיקוד 61092 :
כתובת אתר המשרד www.education.gov.il/zchuyot :
E-mail: tova.edu@gmail.com

משרד החינוך
מינהל פדגוגי
הפיקוח ליישום זכויות התלמיד
הנוער, על כן יש גם לאסור עליהם פניה ישירה לקטינים.

בסעיף 5 מטילה אמנת זכויות הילד את דרישתה מהמדינה לידע את חבות ההורים על ילדיהם "המדינות החברות יכבדו את אחריותם, זכויותיהם וחובותיהם של הורים, או מקום שניתן ליישום של בני המשפחה המורחבת או הקהילה... על מנת לספק, באופן המתאים לצרכי הילד המתפתח, הכוונה והדרכה נאותות בהפעלת הזכויות המוכרות באמנה זו". חיזוק לכך מצאנו גם **באמנה הבינלאומית בדבר זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות**, 1991, בסעיף 10: "יש להעניק הגנה וסיוע רחבים ככל האפשר למשפחה... כל זמן שהיא נושאת באחריות לטיפול בילדים תלויים וחינוכם... ינקטו אמצעי הגנה וסיוע מיוחדים לילדים בלא כל הפליה, יהיו מוגנים מפני ניצול כלכלי וחברתי".

ראוי ליידיע הורים שיש להם הזכות והחובה לסרב/להתיר מגע נוסף עם הילד והחברה המסחרית שהחתימה אותם, נדרשת מחיקת המידע. **חשוב שתהיה חובה על החברה שקיבלה את המידע להפיץ מנשרים לכלל ההורים שחתמו לילדיהם לא מכבר כדי להדריכם על שמירת הפרטיות של ילדיהם, ומאידך על המדינה לחייבם למחיקת נתוני הילד/ה הנערה/ה מהמאגר שברשותם, כדי שלא ייעשה שימוש בלתי מבוקר בנתונייהם הפרטיים שלהם ושל ילדיהם.** החוק להגנת הפרטיות קובע שעל פי רוב הפגיעה בפרטיות מהותה בחשיפת "מידע לגבי מעשיו של האדם, התבטאויותיו או נתוניו האישיים. מידע אישי כולל נתונים על אישיותו של אדם, צנעת אישיותו" וכו'. תפקיד המדינה שאנו שליחיה הוא גם ליידיע את ההורים בדבר הדרכים לשמירת פרטיות של ילדיהם. **זכויות הילד/ה מוגנות בחוקים ואמנות ואף אחד – גם לא הורו מולידו של הילד – לא רשאי לנהוג בו כרכוש.** אולי נדרשים אנו לחנך באופן עקיף גם את ההורים להפעיל שיקול דעת בעת מסירת הפרטים האישיים של ילדם.

מרגע שיגיע כרטיס הרב-קו לידיים הלא נכונות, שוב לא ניתן יהיה להשיב את הגלגל אחורנית. מידע שנמצא ברב קו אודות הילד ומשפחתו יכול בנקל להיות מופץ בעת פריצה למאגרי נתונים וייתכנו בו שימושים לא ראויים הגובלים בפשע, פדופיליה או בשימוש בעת פעולות טרור, המצב יכול להיות גורלי גם בעת אובדן הכרטיס ושימוש בידו אחר... (וילדים מאבדים יותר...)

נדרשת היום הגדרה המכוונת להגנת הפגיעה בפרטיות של ילדים ונוער, במאגרי מידע גם של המדינה, ובמיוחד לאסור מאגרי מידע בחברות מסחריות על ילדים ובני נוער. **לא יעלה על הדעת שמסירת פרטים אישיים גם באישור ההורים תהיה להטבה כלכלית גם בעת סיוע לכאורה בנטל התקציבי של המשפחה.** עלינו להתריע כדי למנוע מחברות מסחריות את האפשרות "לסחוט" נתונים אישיים של ילדים ונוער תמורת הנחות/הטבות כלכליות.

מידע נוסף:

[צו הגנת הפרטיות לקביעת גופים ציבוריים התשמ"ו-1986](#) קובע את מהות המידע המועברת לרשויות מסוימות (ביטוח לאומי, קופ"ח וכו)

[European Privacy Day 2012](#) - יום הפרטיות הבינלאומי-האירופי

[Child Identity Theft Is on the Rise](#)

[Children's Privacy](#)